

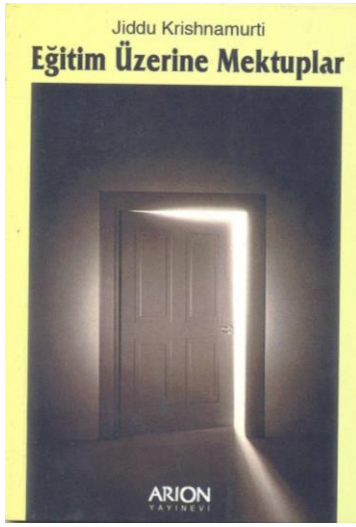

KİTAP İNCELEMESİ

Eğitim Üzerine Mektuplar

Mikail YALÇIN¹

Eskişehir Osmangazi Üniversitesi

Yazar: Jiddu Krishnamurti
Çeviren: Buket Dilden
Yayınevi: Orion Yayınevi, İstanbul
Basım Yılı: 2010
Sayfa Sayısı: 80
ISBN: 978-975-571-002-0

“Bu mektuplar biraz zaman ayırabildiğiniz anlarda okunmamalı. Aynı zamanda bir eğlenti olarak da görülmemeli. Bu mektuplar büyük bir ciddiyetle yazılmıştır ve onları okumak sizin için bir şey ifade ediyorsa o zaman içindekileri incelemek gayesiyle bunu yapın, tıpkı bir çiçeği inceler gibi. Önce çiçeği özenle seyredin; taç yapraklarını, sapını, rengini, kokusunu ve güzelliğini. Bu mektuplar bu şekilde etüt edilmeli, sabah okunup günün geri kalan kısmında unutulmamalı. Zaman ayrılmalı, onlarla oynanmalı, sorgulanmalı, araştırılmalı. Bir süre onlarla yaşanmalı, sindirilmeli, öyle ki onlar artık yazarın değil, sizin olmalı.”

Jiddu Krishnamurti

Eğitime dair yazdığı 18 mektupla ilgili okuyucularından isteklerini yukarıdaki alıntıda ortaya koyan Juddi Krishnamurti Hindistan’ın en ünlü düşünürlerinden biridir. Özgürlük, düşünce, hakikat, yaşam, ölüm, korku, sevgi, zaman, doğa, bilgi, zihin ve daha pek çok konu üzerine konuşmaları ve yazıları bulunan Krishnamurti’nin üzerine düşündüğü, konuştuğu ve yazdığı konulardan biri de eğitimidir.

Yazar, *Eğitim Üzerine Mektuplar* adlı eserinin muhtevasını oluşturan ve tamamen öğrenmeye adanmış okullara yazıldığını belirttiği mektuplarında; *okul, düzen, disiplin, eğitim, dikkat, öğretmen, zekâ, özgürlük, şefkat, doğa ve öğrenme* gibi kavramları tartışmıştır. Söz konusu kavramların pek çoğu yazar tarafından genel kabul gören anlamların dışına taşınarak tartışılmış ve çoğu zaman da idealize edilmiştir.

Krishnamurti’nin okulu; insanların formel bilgilerden ziyade varlıklarına ilişkin hakikatleri öğrendikleri, bilginin pasif alıcıları olmaktan daha çok bilginin özneleri oldukları ve herkesin hayatın bütünü ve kolaylığı hakkında bir şeyler öğrenebileceği kutsal bir yerdir. Oysaki mevcut durum Krishnamurti’nin özlemlerinden farklıdır. Aileler, eğitimciler ve kaçınılmaz olarak eğitilenler acının, sömürünün, çatışmanın hüküm sürdüğü dünyada okulu, nasıl yaşıyorlarsa ya da nasıl yaşamaları isteniyorsa ona göre şekillendiriyorlar. Şaşkın,

¹ Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, mikailyalcin@gmail.com

güvensiz, çekişen ve çelişmelerle dolu iç dünyamız yaşadığımız dış dünyaya düzen getirmeye çalışıyor. Modern batı toplumu çocuklarından hızla uzaklaşıyor. Aileler kendi problemleri, hırslarıyla ilgileniyorlar ve çocuklarını öğretmenlere ve eğitimcilere teslim ediyorlar. Öğrenci ise toplumla kendi istekleri arasında sıkışmış durumda. Tüm bu nedenlerle birlikte ortaya çıkan rekabet, korku ve mücadele içindeki bir hayata hazırlık eğitilenleri anne-baba, öğretmen ve sınıf arkadaşlarıyla sorunlu hale getiriyor. Şimdiki haliyle eğitim yavan, dar ve anlamsız bir var oluşa bakmanın hazırlığıdır. Çok kısa bir zaman dilimiyle sınırlandırılan eğitim, insanları uyumlu olmaya zorluyor ve hiçbir tutkuları olmayan sadece orta derecelik insanlar yapıyor. Krishnamurti'nin *bir dağın yalnızca ortasına kadar tırmanmak ve asla zirveye ulaşmamak* olarak tanımladığı orta derecelik tüm dünyayı, düşüncelerimizi, algılayışımızı ve yaşantımızı kuşatmıştır. Çoğunlukla günlük hayatla meşgul olan insanlar mekanik olarak yaşıyorlar ve ne yazık ki eğitim bunu sürdüren bir yapı durumunda.

Mevcut durumu yukarıdaki şekilde tasvir eden Krishnamurti'nin eğitimi, *koşullandırmalardan, gelenek olarak biriken o korkunç büyük bilgiden özgür* olmaktadır. Bilgiden özgür olmak gerekir; çünkü bilgi sonludur. Eğitim ve öğrenme ise sınırları aşan kavramlardır. Eğitim sadece bilimsel alanlar hakkında bir şeyler öğrenmek demek değil kendi kendini eğitmektir; öğrenme ise sadece çevremizi saran şeylerin öğrenilmesi değil; insan olarak ne olduğumuzun, niçin böyle davrandığımızın, nasıl yaptığımızın ve düşüncelerimizin bütününe öğrenilmesidir. Krishnamurti geleneksel öğrenmeyi sadece bilgi biriktirmek, okunanları, duyulanları, görülenleri depolamak olarak tanımlar. Geleneksel eğitim tüm bu süreçleri bir koşullandırma olarak görür. Oysaki öğrenme kişinin kendisiyle ilgilidir, kontrolden bağımsız ve süreklidir. Buna karşın insan bir düşüncede direnirse asla öğrenemez. Bilginin sınırlı dünyasından özgür olmak ve merak öğrenmenin temelidir.

Krishnamurti'nin öğrenenleri ise yalnızca kulaklarıyla işitenler değil; içten kavrayan, birlikte düşünen, sorgulayan, gözlemde bulunan ve var oluşunun hakikatlerini arayanlardır. Bu serüvenlerinde ise en büyük yardımcılarını öğretmenlerdir. Ancak Krishnamurti öğretmenleri, öğrencileri sınavları versin ve bir iş bulsun diye kafalarını her çeşit bilgiyle doldurmakla meşgul olmakla suçlar. Öğretmenin varlık sebebi önceden okumuş olduğu alanlarda öğrencileri bilgilendirmek, sadece bilgi aktarmak ya da öğrencinin hayatı boyunca bilgi sınırları içerisine hapsolmasına yardım etmek değildir. Böyle bir varlık sebebi öğretmeni canlı bir bilgisayardan başka bir şey yapmaz. Krishnamurti'nin öğretmeni insan aklının koşullandırmalardan arınmasına yardım eden kişidir. Öğrencilerin sınırlamalardan kurtulmaları için yollar arar, dünya ile olan ilişkisini bulmasına yardımcı olur. Davranışların, iyiliğin, insanın, eylemlerin, bilincin, özgürlüğün geleceğiyle ilgili konuşur, öğrencilerini konuşturur, sorgular.

Krishnamurti, *Eğitim Üzerine Mektuplar*'da eğitim ve ilgili kavramları alışlagelmiş tanımlamaların dışına çıkarak farklı bir pencereden yorumlamıştır. Bu kitap eğitime dair farklı hayalleri ve idealleri olan, eğitimle ve eğitim felsefesiyle ilgilenen herkesin okuması, okutması ve tartışması gereken hacmi küçük ancak etkisi büyük olabilecek değerli bir kaynaktır.